

פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

ספר עזרא

זה הספר דרושים ומזוים אשר חדשתי בעוניי בחמלת ה' עלי לפי דעתי הקלושה קלה כ"ש ודרשתי אותם כמ"ד בקה"ר פה העיר הזאת נעמי דמשק יע"א ועם שידעתי ערכי עלי שאינם ראויים לעלות על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן עב"ז דחקתי את עצמי והזלתי זה"כ מכיס וממוני והעליתים על מזבח הדפוס וקראתי שם הספר **ספר עזרא** למען יהיה לי לזכר עולם.

ואחת שאלתי מאת ה' שכרוכ החמי וחסדיו יעזרני ע"ג כבוד שמו להדפיס עוד חידושים אחרים ג"כ שיש לי על פסוקי תנ"ך ושיעלו לרצון לפניו יתברך שמו לעד ויקויים בי מקרא שכתוב לא ימוש מפ"ך ומפ"ז ומפי זר"ז וקרא דכתיב כי בי ירבו ימ"ך ויוסיפו לד שנות חיים אכ"כ.

הכ"ד קטון הערך המקוה לחסדי האל מושיע ורב הצעיר **עזרא הכהן מראב ס"ט**
 בן לא"א ה"ה כמוהר"ר אליהו הכהן **מראב ס"ט**

נדפס

פעתיק ירושלם תובב"א

שנת תער"ג לפ"ק

כי בי ירבו ימ"ך
 ויוסיפו לד שנות חיים
 כי מוצאי מצא חיים

הדר חיים תוכחת לומר
 ותורה אור
 כי יגד מצוה

דפיס לעוני ושותפיו היו

דרוש לתפילין.

ארתא בלוי חזיל ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויהי ערב זה יב"ה ויהי בקר זה יב"ט. ואימתו הוא כל האדם יום אחד בנמט' י"ג כשנעשה האדם בן י"ג שנה. מאן רמו' לבר מנה כשנעשה בן י"ג שנה עכ"ל :

ידוע דקדק ומפורסם דקענין כי הנה הורר הוא יב"ה"ר כל אל האדם משה לאמו מרחם אמו לפתח חסות רובן מוכן ומזומן. ורודף אחריו להחטיו טמן טעם לפגם יורד ומשפין עולה ומקפיד בדעתו אשר עמן. ויהי היום ויגדל הילד והנה לקראתו אור המחיר לז' מלא עור לאברותיו ארי וכלך בסערות סימן. ועין ויאמר לי עד מתי עגל תשכב קום קרא אל ה'ר"ך עזוב כל אשר לך הולד והעבדך שמפינין טעמן. והיום הזה מנהג הבאה לידך בראשונה עשה אורה בשמחה ובטוה"ל בלבד שני שש וארנמן. דיכולה היא שהגן אלה המגן ככל הסורה כולה רחוק לא ניתנה אלה לאוכלי האן. וכמש"ל במד' ילקוט וז"ל אמרו ישר' לפני הקב"ה רבש"ע רלוניט לעסוק בחו' יומם ולילה אבן אין לנו פנאי אמ"ל הקב"ה קיימו מלוח חפילין ואני מעלה עליכם כאלו הגיתם בחו' יומם ולילה פ"כ. וכ' כי דרכי אים בדכ"ג דזו היא כו' פשט הפס' ושנחתם לבניך ודברתם כס בשנתך בניתך ובלכתך בדרך ובשכנך ובקומך. וקשרתם לאות ע"י והיו לפוטפות בין עיניך. יש לדעת כו' סמיכות הפס' להדרי. כרם עפ"ה א"ש ושנחתם לבניך ודברתם כס בעסק החו'. וא"ת התינה בשנתך בניתך בן אדם שזכר בבית יש לו פנאי לעסוק בחו'. כרם ובלכתך בדרך ובשכנך ובקומך. בן אדם שהמיד מסולטל ואין לו פנאי מה יעשה. לז"ל וקשרתם לאות ע"י והיו לפוטפות וכו' שהקיים מנהג הפ"י שצ"י נחשב לך כאלו עסקה בחו' יומם ולילה פ"כ :

ובזה יל"פ כו' מ"ש הפס' בפ"י מאמר רז"ל אין מניחם הפ"י אלא בשנה. והוא תמוה דאדרבא הוא לסיפך דבשנת אין מניחין הפ"י. ויש שפ"י דעם הארץ אש"י יודע ללמוד חנ"ך אין מניח הפ"י וזהו ר"ה שבת שמואל ב'ראשי ת"הלים. וז"ש אין מניחין הפ"י אלה בשנת ר"ל עד שיהיה יודע ללמוד חנ"ך שס' ר"ה שנת שמואל ב'ראשי ת"הלים אזי יניח הפילין. ויש שפ"י מ"ש אין מניחין הפילין ר"ל שאין מניחין להפילין מידם ואין לובשים אותה אלא בשנת דבשנת אין ללבוש אותה. ויש לסרטי' דברי'ס אלו ביומם עפ"י משרז"ל בשעה שהיו ישר' נכנסים לא"י אמרה חורה לפני הקב"ה רבש"ע למחר זה נכנס לשדיכו וזה נכנס לברמו וזה עוסק במלאכתו חורה מה תהא עליה. אמ"ל כבר נחתי להם השנה והם עוסקים בחורה ביום השנה. גמלא דיוכ"ס יתן לישר' כדי שיפסקו בחו' מאחר שהם פנויים ממלאכה. וא"כ אי"ל ללבוש הפ"י ביוכ"ס כדי שיחשב להם כאלו עסקו בחו' יומם ולילה. דמאחר שהם פנויים ממלאכה ועוסקים בחו' בפועל אי"ל ללבוש הפס'י. אבל בימות החול הם עוסקים במלאכה ואין להם פנאי ללמוד בחו' לריכוס הם ללבוש הפס'י כדי שיהיה נחשב להם כאלו הנו בחו' יומם ולילה. וז"ש אין מניחין הפ"י אלא בשנת. ר"ל אימתו מניחין הפס'י מידם ואי"ל לובשים אותה זה דוקא בשנת דבשנת (מז)

אין ללבושם כיון שעוסקים בחו' בפועל ומועד נמי בכלל דאיכרי שבת. אבל בימות החול דעוסקים במלאכה ואינם פנויים חייבים הם ללבושם כדי שיחשב להם כאלו עסקו בחו' יומם ולילה בילקוט נמי. וסיימו שם במד' ריו"ח אחר מקרא מלא הוא והיה לך לאות ע"י וכו' למען תהיה תורת ה' בפיך ע"י קיום מלוח הפ"י יחשב לך כאלו הניס בחו' יומם ולילה :
ועדיין יל"ד בפסוק במ"ש והיה לאות ע"י וכו' למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חוקה הוליתך ה' ממל' דמה זה נתינת טעם כי ביד חוקה למ"ש מקודם ומה ענין. ילימ הכא. ויוכן במשרז"ל אמ"ל הקב"ה לישר' בני בראתי יב"ה בראתי לו חורה חבלין אים אהם עוסקים בחורה אין אהם נמסרים בידו. ובפ"י קף זכות ד"ס כהן מאחר דעסק החו' הוא חבלין ליב"ה א"כ אי"ל למשרז"ל אים רואה אדם שיגרו מתגבר עליו ילכס שחורים ויתעטף שחורים וילך למקום שאימ"א יעשה מה שלבו חפץ מאחר דעסק החו' הוא חבלין ליב"ה א"כ למה לי כולי האי יודע טוב לעסוק בחורה וישר' במקומו ואם אכן הוא יגמור ומהכפל יגרו. וכ' בשם מר אביו ז"ל שפ"י בזה כה"פ בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן של ראשך אל יחסר. דהכונה דאי"ל ללבוש שחורים ולשבר כח היב"ה ולהגלל ממנו אלא בכל עת יהיו בגדיך לבנים. וכ"ת מה אעשה להגלל מהיב"ה לז"א ושמן שהיה החורה על ראשך אל יחסר לעולם תעסוק בחורה ומגלל ממנו. וזו נ"כ פ"י כה"פ אים רות" המושל. תעלה עליך מקומך אל חנה כי מרפא יניח חטאים גדולים. דמדע דהיב"ה נקרא מושל כמש"פ מלך זקן וכסיל דאם רות המושל שהוא היב"ה מתגבר עליך. ורובנה להחטיאך מקימך אל חנה ר"ל איך לריך להניח מקומך ותלך למקום שאימ"א כמש"ל. וכ"ת ומה אעשה ואגלל ממנו לז"א כי מרפא ר"ל הלמוד בחו' שנקראת כמש"כ רפאות חכי לשרך ועי"ז יניח חטאים גדולים ע"י החו' יהיה לך סגולה להגלל מהיב"ה ע"כ. והנה כמו דעסק החו' היא סגולה להכניע הי"ל בן ג"כ קיום מלוח הפס'י היא סגולה להבטיח הילך מאחר דנחשב לו בקיום מלוח הפס'י כאלו עוסק בחו' :

ע"ג מ"ש ה' אשד הנחלים בשם בע"מ ז"ל דע"י שילאו ישר' ממל' קוב"ז דין גרשא לפיות לדומה שרו שמי' שליטה עליהם להחטיאם ומפני זה לא נחשב לישר' עון כל כך בענין הגלל מטעם שדומה פיסה אוחס וכו'. כאבוסים בידו. וע"כ רז"ל דממה שהולך הקב"ה להוליא. ישר' ממל' בכת גדול וכו"ה מינה מוכת שילאו ישר' ממל' קוב"ז. דאם נשלים הזמן לא היה לריך כה גדול וי"ח כיון שנשלים הזמן שנגזר עליהם אלא ודאי ממה שסולך. כה גדול וי"ח מוכת שילאו קוב"ז ועי"ז נעשה לו לדומה שליטה עליהם להחטיאם ע"כ :

דבנין לע"ד כה"פ למה ה' יחרה אשך בעמך אחר הולאת מארמ"ל בכת גדול וכו"ה למה יאמרו מ"ל לאמר ברפס הוליאם להרוג אוהם וכו'. דיל"ד מה זו שאלה ששאל מרע"ה למה ה' יחרה אשך בעמך והלא כבר אמ"ל ה' לך דד סרו מהר מן הדרך אשר ליתים עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וכו'. גם מהו זה שאמר אשר הולאת מארמ"ל בכת וכו"ה דאדרבא לכחורה נר' דזה ל"ע. לפגם דהיא הנוחנת שחרה אפו בהם גם מה פ"י ברעב הוליאם. כרם עפ"ה א"ש והוא דכשחטאו ישר' בעגל ורלכ הקב"ה לבלותם ואמ"ל למרע"ה היתה לי יומר אפי בהם ואכלם כל מרע"ה לעטון כפרם להלילם וקאמר למה

למה יתרה אפך בעמך על אשר עשו את העגל.
 מאחר שהולחם מארצ'ם בכ"ג ובי"ח מינה מוכח
 דינאלו קוה"ז דאם נשלב הזמן לא היה צריך לכו"ג
 ז"ח וכנ"ל וא"כ דין גרמא להיות לו לדומה שבו
 שמי"ג שליטה עליהם להחטיאם והיו כאנוסים חתם
 ידו ואין מן הראוי להיות נחשב עליהם עון כל כך
 לבלות אותם. מכשיו יאמרו מל' ברעה הולחם להרוג
 אותם ר"ל דמה שהולחם אותם ברה"ז היא סיבה ח"ו
 לרעה עליהם. לכן שוב מתרון אפך והנחם על הרעה
 לעמך וכשמת הקב"ה טענה זו שטען לו מרע"ה
 אזי ינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו :

ובז"ו ג"כ כה"פ ופחה היא אשר הולאה את
 עמך מארצ'ם ב"ח והעם לך שם כיום
 הזה חטאתו רשענו. הנה אלד' אונך ושמע וכו'. ר"ל
 דפ"י אשר הולחם מארצ'ם ב"ח מוכח דינאלו קוה"ז.
 ופ"י נעשה לדומה שבו שמי"ג שליטה עלינו להחטיאנו
 ובשביל זה חטאתו רשענו דכאנוסים אהנו בידו ואין
 נחשב לנו לשון כל כך. לכן הנה אלד' אונך ושמע
 החינתו פקח עיניך וראה שזממותיו והל לעד
 תזכור עון :

ועפ"ה יפ"ן כה"פ והיה לאות ע"י וכו' למען
 תהיה תורה ה' בפיך כי ב"ח הולאה ה'
 ממל'. ר"ל והיה לאות ע"י שהקיים מלות חפ"י שעל
 ידה נחשב לך כאילו עסקת בכו' חמיר וכו' למען
 תהיה תורה ה' בפיך. והטעם שאני מזהירך על עסק
 בכו' או על קיום מלות חפ"י שעל ידה יחשב לך
 כאילו עסקת בכו' יומם וליילה. יפ"ן כי בחזק יד
 הולאה ה' ממל' ר"ל והולאה בכוה"ז וע"י נעשה לו
 לדומה שבו שמי"ג שהוא צנוגדא דיעזר שליטה עלך
 לפתוחך ולהחטיאך. לכן נריך אהה ללמוד בכו' להכניע
 הילכ"ר שהיה הצלח לילכ"ר או לקיים מלות חפ"י
 שהיה נחשב לך ע"י די קיומה כאילו עסקת בכו'
 חמיר ועל ידה יהיה לך ג"כ סגולה להכניע הילכ"ר.
 וזה משרז' ע"פ וראו כל עמי הארץ כי שם ה'
 נקרא עליך ויראו ממך ותגיא ר"ה הגדול אומר אלו
 חפ"י שבראש. דהטעם לזה למה כשיראו לזבש חפ"י
 יראים ממנו הוא דמאחר דבקיום מלות חפ"י נחשב לך
 כאילו עסקת בכו' וזבש יהיה סגולה לבטל כח הילכ'
 ולהכניעו הוא וצנוגדא דיליה. לכן אה"פ ששם בראש
 מכת ס"מ הוא הילכ"ר והוא אשר שלהם בראותם
 חפ"י הם יראים דפ"י חפ"י ידשו באתה שיכנע
 ויחטבלו כח אשר שלכם ולכן הם יראים ממך :

ובז"ו מאמרז'ל וז'ל כשילא יעקב לקראה עשו
 ילא לקראתו מוויין בחפ"י שיש בהם ח"ג
 אותיות ע"כ. והוא תמוה דמאי שיאטיה דחפ"י הכא
 שילא לקראתו בחפ"י. ברם עפ"י יובן דהנה יחזק
 אפ"ה אמר הקול קול יעקב והידים די עשו ודרז"ל הקול
 קול יעקב מעסק החורה אזי הידים יד עשו דהיינו
 הברכה שצריך יחזק לעשו ועל חרבך חמיה חתקיים
 ויהיה שולט ביעקב. וקשה דהא קרא קאמר הקול קול
 יעקב והידים יד עשו דנר' מפסע הפסוק בדיפך ואין
 דבשו רז"ל הקול קול יעקב הידים יד עשו. ויש
 מפ' שפ"י הפסוק בפשוטו והיינו דכשיהיה הקול קול
 יעקב שהוא עומק בכו' אזי יהיו הידים של יעקב
 בעלמו הם יד עשו. כלו דהברכה שצריך יחזק לעשו
 ועל חרבך חמיה חתקיים הברכה ביעקב ויהיה הוא
 שולט בכוה"ע. אבל כשלא יהיה הקול קול יעקב מעסק
 החו' אזי יהיו הידים יד עשו ממש ויהיה עשו שולט
 ביעקב. והנה כשהיה יפ"א בניה לבן והיה רועה
 גללו היה בברכה ל'בטל מעסק החו' ולכן בא עשו

לשלוט בו מכת ברכה אביו שברכו ועל חרבך חמיה
 בעצמה דמאחר שאין הקול קול יעקב מעסק החו' אי"כ
 הידים יד עשו ממש שישוב ביעקב. ע"ז ילא יפ"א
 לקראתו מוויין בחפ"י לרמוז לו דהן אהם דלא הייתי
 יכול לעסוק בכו' מחמת שאני טורד במלאכתו רועה
 לאן ולא היה לי פנאי אבל מאחר שקיימתי מלות חפ"י
 שעל ידה נחשב לי כאילו עסקתי בכו' יומם וליילה.
 אי"כ שוב אין לך כח ורשות לשלוט בי מכת הברכה
 של ועל חרבך חמיה מאחר שקיימתי מלות חפ"י שע"י
 נחשב לי כאילו עסקתי בכו' יומם וליילה :

בא"ה יל"פ כו' המאמר הנ"ל עפ"י משרז"ל
 דיעקב ועשו חלקו השולמום עשו לקח לחלקו
 טוה"ז ויעקב לקח לחלקו טוה"ב. והמפ' ז"ל חקרו זבוב
 דאי"כ האין עם בני ישראל ויכלו לאלול וליהנות מהטוב
 מאחר שהיה חלק עשו וכל מה שאוכלים ונהנים גול
 הוא בידם. והמיד' ז"ל בסי' רמ"ד פ' הירומה ה'
 לזב כמ"ש בג' ר"ל רמי חמיה השמים שמים לה'
 והארץ נתן לבנ"א וכה"כ לה' הה"ך ומלוואה ל"ק כאן קודם
 ברכה כאן לאח"כ היינו דלאחר ברכה הה"ך נתן לבנ"א רכ"ע
 דיליה הוא והוא ית' לזב דהמברך קודם אכילה
 קונה אותו דבר שצריך עליו והרי הוא שלו ע"כ.
 ובז"ו כה"פ ברכה ה' היא מעשיר ולא יוסף עלך
 עמה. דהמפ' ז"ל פ' דהנה האדם לריך שיברך בהמ"ו
 בקור' בשמחה ובטו"ל ולא בעגבון. וע"ז היא סגולה
 לאדם שילח במעשיו ויעשיר וזמ"ש ברכה ה' היא
 מעשיר שסגולה בהמ"ו היא מעשרת את האדם.
 ואימתי מהקיימת הסגולה הואת כשלא יוסף עלך
 עמה כשיברך לה' יברך בעגבון ובראשית אלא
 בשמחה ובטו"ל. ולדרכנו הנ"ל יובן דע"י הברכה
 שמברך האדם שוב ליכא טענה גול מחלק עשו
 מה שאוכלים ונהנים ביחד אהם מהטוב"ו. וזהו ברכה
 ה' היא מעשיר דע"י הברכה שמברך האדם לה'
 ית' ע"ז זוכה לעושר בטוה"ז. ולא יוסף עלך עמה
 היינו דליכא עוד טענה גול שטוה"ז היא חלק
 עשו. יפ"ן דע"י הברכה שמברך קודם האכילה קונה
 אותו דבר והרי הוא שלו וליכא טענה גול כלל :

וה' ימים אחדים ז"ל ה' להקריה הנ"ל עפ"י מאי
 דק"ל בד"ן בית ועליה של שנים שנפלו ואמ"ל
 בעל העליה לבעה"ב לבנות הבית כדי שיכנה הוא
 העליה ע"ג ולא רנה בפה"ב לבנות. הרי בעל העליה
 בונה את הבית כשהיה ורר בחוכו עד שיתן לו כל
 יליאותיו שהוליא ואח"כ יבנה עלייתו אם ירצה וכמו
 שכ"פ מן ב"ש ח"מ ס"י קס"ד ס"ה וכו' הסמ"ע ז"ל
 דמה שבעל העליה דר בבית בחנם לא היו כרבים
 שוב דר בבית גזר יליאותו דהקרקע היא משועבדת
 לשניהם ע"כ. והנה"ג שם הבית בשם מוה"רש הלוי
 ז"ל דאם ירצה בעל העליה לבנות הבית והעליה ולדור
 בשניהם הרשות בידו ע"כ. וכ"ז בעפ"ו ונחזקו אמם
 אבל אם נחלקלו כל קלקול שיארע בכותלים מן
 חקרת הבית ולמטה חייב בעה"ב להוליא ולהקן. ואם
 אינו רוצה להוליא ולהקן אזי בעל העליה כופיתו בדין.
 ומן חקרת הבית ולמעלה הוא של בעל העליה.
 והסקרה עגמה של הבית הקורות והרעפים הם של
 בעה"ב והמעשיבה והעיתה שעליהם הם של בעל העליה.
 שם בשיע ס"א :

ומזה אנכי הול ק"ל על הפו' מוכרז' טיליו ז"ל
 שהובאה בס' פני משה ח"ב ס"ו דקכ"ג
 טו"ג דכתב וז"ל ואם נפשך לומר שגם הולחם הנג
 מחוייב לתת התחוקו וכו' זה אינו כי לא יהיה חייב
 התחוקו ל"א בשכר האומלים. אבל החקרה והרעפים
 מוטל

שעשית עמדי עי"כ נעשה לי מקום לאכול וליהנות מעובדו. אבל ולעפה אחזקני מרשעים עובדי חורקך דבוב עי"כ שעובדים החו' שוב אין מקום ליהנות מהעובדו שהיא חלק עשו :

והמפ' תי' להחקירה הנ"ל ומטו בה בשם מוהר"ש פרימו ז"ל עפ"י מה דק"ל המליל מוטו של ים ומשוליהו של נהר הרי אלנו שלו. והי"כ אם ישר' לא היו מקבלים החו' ואין לומדים בה היטה העולם חוזרת לחוכו וכוהו. והעולם היטה חלורה ועומדה עד יום ששה בסיון שיתנה החו' בו וכשקבלו ישר' החו' הלילו העולם שלא חתרב. הרי כל העולם הוי שלהם כי הם הלילוה והם סיבה לקיום העולם ע"י עסק החו' וזכיס בעוה"ז ג"כ שאלמלא חורה לא נחיימו שמים וארץ שנא' אם לא בריתי חוקים שמים וארץ לא שמהו. והוא ע"ד ח"י הנז"ל וכוה פ"י המפ' כה"פ שש אנוכי על אמרתך כמולא שלל רב. ר"ל שש אנוכי על אמרתך היינו עסק החו' דעל ידה אני ניגול מטענת גזל דעוה"ז היא של עשו. יען דע"י עסק החו' מחייבים העולם והוי דיני כמליל מוטו של ים ומשוליהו של נהר. דה"ה שלו וז"ש כמולא שלל רב :

ובאו"ה פי' ר"ה ז"ל כו' הפסוק והביד' ה' מלא חיים ז"ל דל"ט שרים רדפוני חכם וברכרך פחד לבי שש אנוכי על אמרתך כמולא שלל רב. בהק' א"ש צמד' דכל מקום שנאמר אמירה הוא מורה על חושבנ"פ וכל מקום שנאמר דיבור הוא מורה על חושב"כ. וידוע דרוא"ה ואחיסופל אמיד היו אומרים דודו הע"ה אסור לבוא בקהל שהוא בא מרות המואבים וקרא פתיב לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'. אבל יבית ד"ט. של שמואל הרמתי נחמדשה כלכס ודרשו עמוני ולא עמונים מואבי ולא מואבים דלא אסר קרא אלא הוכרים אבל הנקיבות מותרות ודכ"ה שבה מרות המואבים מותר הוא לבוא בקהל. נמלא דמפסס הפסוק של חושב"כ ה"ה במשמע שדוד אסור לבוא בקהל אבל מחורה שבע"פ שדרשו עמוני ולא עמונים מואבי ולא מואבים דוד הותר לבוא בקהל. וזהו שרים רדפוני ר"ל דוהג ואחיסופל רדפוני חכם בלאומה שאני אסור לבוא בקהל. ומדברך שהיא חושב"כ שחוב בה לבי עמוני ומואבי בקהל ה' דמשמע בין עמוני ועמונים ובין מואבי ומואבים אסורים פחד לבי דנר' ממנה דאני אסור לבוא בקהל. אבל שש אנוכי על אמרתך שהיא חושבנ"פ שדרשו עמוני ולא עמונים מואבי ולא מואבים. כמולא שלל רב דלפי חושבנ"פ מותר אני לבוא בקהל ובטלס טענהם פ"כ :

ועפ"ה יובן כפ"פ ויאמר נתן אל דוד מדוע בזה את דבר ה' לעשות הרע בעיניו את אוריה החתי הכיח בחרב ואת אשהו לקחה לך לאשה. ולטו לדעה מה הלשון אומרה דבר ה' מה דבר אמ"ל ה' והוא בזה אומר. ברם ע"ה יובן ובהק' עוד מ"ש בש"ס ראויה היטה בה שבע לזוד מ"כ לא שאלה כנה. וגם אמרו כל האומר דוד חשה אינו אלא כושה וניא כל היולא למלחמה ב"ד כוהב גט כריסוח לאשמו. ובג' קידושין דמ"ו אמרו. ואוהו הרגה בחרב בני עמון מה חרב ב"ע אין אתה נענש עליו אף אוריה אין אתה נענש עליו מיט מורד במלכות הוא ורש"י ז"ל פ"י. מורד במלכות שקראו ליואב ארון לפני המלך שאמ"ל אדוני יואב וזה ביון לפני המלך והחוס' פי' מורד במלכות מפני שאמ"ל דה"ה

מוטל על העליון וכו' ע"ס. וזהמ"ר דבריו אלו הם הי"ך מה שפסקו השוכ' ז"ל דהתחוק חייב בחקרה ג"כ והיאך אומר הוא ז"ל דהתחוק פסור והעליון חייב. ואם נאמר דמ"ל כס' הרא"ש ז"ל ודע"י שהבי"ד טטור ז"ל דבעל העליון הוא חייב בחקרה ג"כ וכמו שכ"פ מוה"ס ז"ל שם וז"ל וי"א דאין בעה"ב חייב לחקן החקרה אלא בעל העליון חייב לחקנו וכן ל"ל לדון ע"כ. עדיין קשה דא"כ אפי' שבר האומנים אינו מחוייב להתחוק ליתן מביטו כלום אלא הכל הוא מוטל על העליון. והיאך כתב ה"זל דשבר האומנים הוא על התחוק וכע"ה דבריו ל"י. ומהימיה שברב פ"מ ז"ל שם בסי' ס"ה האריך הרמ"ב להקשות ע"ד הרב ול"א הוק"ל גם בזה עש"כ :

והנה ה' ימים אחרים כהב שם דענין חלוקה העולמות דעזו לקח העוה"ז ויעקב לקח שוה"ב הוא דומה לדין ביט ועליו של שנים דעשו לקח עוה"ז שהוא הביט ויעקב לקח עוה"ב שהיא העליון. ומוכר"ל דכשחלקו העולמות מחס"י אדעמח דהכי חלקו שמי שעולה לו עוה"ב שהיא העליון יש לו שליטה גם בעוה"ז היינו דמאשעברת גם היא לבעל העליון שהיא עוה"ב. ולדין עשו לחוק ולבנות הביט שהוא עוה"ז מן הקלוקל כדי שיהיה לה קיום להעליון שהיא עוה"ב חלק יעקב. וידוע דכמה הקב"ה עם מ"ב שאם לא יקבלו ישר' את המורה יחזיר העולם לחוכו וכוהו. וא"כ מצי יעקב לומר לעשו לדין אתה שחננה הביט שהוא עוה"ז ע"י שחקבל את המורה. ואם לא חקבל אני כונה הביט והעליון ע"י קבלת החו' וחזרו בשתיים בעוה"ז ובעוה"ב. ואמר שלא רלה עשו לקבל החו' אלא ישר' הם שקיבלו אותה ועי"ז הי"ל קיום לעוה"ז שלא חתרב וחזרו לחוכו וכוהו. אי"כ חזר הדין שיעקב שהוא בעל העליון שהיא עוה"ב מאחר שכנה הביט והעליון שהם עוה"ז ועוה"ב. אי"כ מלבד חלקו שהוא עוה"ב גם מצי לאטל וליהנות בעוה"ז בריות ולא בלחמוס. ע"ד מצי לאטל וליהנות בעוה"ז בריות בשב"ה. וכוה פ"י שם בדכ"ה כה"פ אשריך ישראל מי כמוך עם נישע בה' מגן עורך ואשר חרב גאוןך ויכתשו אויביך לך ואזה על במוחימו חדרוך. ר"ל אשריך ישר' במה שאחה עם נושע בה' שפכה עליהם הבר כניניה נעה קבלת החו'. ומן היא לך מלד אחד שלא החזור העולם לחוכו וכוהו וגם עי"ז עורך שחובל לאכול וליהנות גם בעוה"ז אפי' שהיא חלק עשו. מהימיה אשר חרב גאוןך שהיא החו' שפ"י הוכל לאכול וליהנות גם בעוה"ז. ויכתשו אויביך לך שהם עשו וזכשו יכו' נכנעים לך דיהיה נכס דין כבעל הביט שלא רלה לבנותו וזא בעל העליון וכוהו. ואחה על במוחימו חדרוך מאחר שבנים אתה הביט והעליון וק"ל שידור בשתיים. אי"כ העוה"ז משועבדת לך כיון שאחה בנית אותה ע"י קבלת החו' ואחה ור בחוכה ומהנה ממנה מלבד חלקך העליון שהיא העוה"ב ע"כ. וז"ר הפכו זדים הליזוני עד מאוד וכו' היינו זדים שהם זרע עשו הליזוני עד מאוד דהעוה"ז היא להם ואין לי רשות ליהנות ממנה. ואני שידוע שאלמלא החורה היטה העולם חוזרת לחוכו וכוהו ושעל ידה אוכל לאכול וליהנות מהעוה"ז לכן מחורקך לא נטייה. וזכרתי משפטך מעולם ה' שעשית עמי מקודם שכפיה עלי הבר כניניה ואמרת אם אחס מקבלים את החו' מוטב ואם ללא שם תהא מיתחכס וכו' ואחנחם בזה המשפט

זכרו לעולם בריהו דביר ליה לחלק דור. וכ"ה דהתינת חושב"כ שהם מרלונס אמרו נו"ג. אבל חושבנ"פ הם אנוסים בקבלתה ויש להם טענה מודעה, עז"א גם לגבי חושבנ"פ אין להם טענה אונס דלא נתן להם ת"י אלא ע"מ שיקבלו. וזהו לאמר רמו לחושבנ"פ שהיא בשם אמירה בשבילה לך אהן ארץ כנען חבל נחלתכם וא"כ גם לגבי חושבנ"פ ליכא הו טענת מודעה :

ועפ"יה לשיל דחיבה דבור היא על חושב"כ ואמירה על חושבנ"פ וגם אלמלא הורה לא נהקיימו שמ"ס וארץ. יובן לפ"ד כה"פ השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחזה דעה אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם. בהק' עוד מ"ס בפרקי שירה השמים והארץ הם משבחים ואומרים שירה לה' בכל יום ויום. השמים אומרים השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע ואר"ל מעשה ידיו מגיד הרקיע. והארץ אומרת לה' הארץ ומלוכה הכל ויושבי בה ואומר מכנף הארץ ומירות שמעו לבי לדתי. גם נודע לפי דברי חכמי האמת דעסק חושב"כ היו ביום דוקא דאין ללמוד מקרא כלילה. אבל עסק חושבנ"פ הוא ביום ובלילה ואדרבא עיקר עסק חושבנ"פ הוא כלילה עת שהאדם פנוי ממלאכתו וללילה דעמו לידע. דיני ההו' ודקדוקיה וטעמיה. והו' כה"פ השמים מספרים כבוד אל. וכו' ר"ל השמים והארץ הם משבחים ואומרים שירה לה' בכל יום ויום. וזה יהיה ע"י שהאדם עוסק בהו' יומם ולילה דע"ז יהיה קיום להשמים והארץ והם משבחים ואומרים שירה לה'. וז"ש יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחזה דעה היינו עתיקר לימוד האדם לרין שיהיה בחושבנ"פ ועיקר לימודה הוא כלילה כדי לידע דיני ההו' וטעמיה ודקדוקיה ויהיה מרין בהו' וזהו יום ליום יביע אומר רומז לחושבנ"פ ועיקר לימודה ולילה ללילה יחזה דעה. שאם לא יפסוק האדם בהו' לא בחושב"כ ולא בחושבנ"פ שוב לא יהיה קיום לשולס שחזרה להוהו וזוהו ומהבטלים השמים והארץ. וז"ש אין אומר רמו לחושבנ"פ ואין דברים רמו לחושב"כ חו' ע"ז גורם שחזרת העולם למוהו וזוהו שג"ל אס' לא בריהו וכו' ומחבטלים השמים והארץ ואין נשמע קולם בשירה לה' וז"ש בלי נשמע קולם. לכן לרין האדם שיהיה יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחזה דעה שיפסוק בהו' יומם ולילה כרי שיהיה קיום להשמים והארץ ותמיד יאמרו שירה לה' :

בהזור לפרש בו' מאמרזיל ש"ל יעקב לקראת עשו מוזיין בהפילין. והוא דכבר הבאנו לעיל מה שחקרו המפ' דמאחר דיעקב ועשו חלקו העולמות אין ישר' אובלים ונהנים ביהר שאם צעוה"ז שהיא חלק עשו דהו"ל גול בידם. ומה שח"י דהו"ל כד"ן המל"ל מוזשו של ים הרי אלו שלו דאלמלא תורה לא נהקיימו שמ"ס. וגם הבאנו מ"ס במד' דאמרו ישר' לפני הקב"ה רבש"ע אין לנו פנאי לעסוק בהו' ואמ"ל הקב"ה קיימו מלות הפי' ומעלה אני עליכם כאלו הניחם בהו' יומם ולילה. ויעקב אע"ה כשבא מבית לבן הו"ל עושר ונכסים כדכתיב ויהי לי סוד ואומר ולאן ועבד ושפחה וכשהיה צביה לבן והיה רועה לאנו ולאן לבן בהגדת שהיה בטל מעסק ההו' שאין לו פנאי. לכן בזה עשו לקראתו לעטון עליו שלל העושר והממון הם גול בידו כיון שחלקו העולמות ועוה"ז היא שלו והוא לא עסק בהו'. עז"א חשש יע"ה להאי חששא שלא יעטון עליו עשו בהאי טענה לזה יאל לקראתו מוזיין בהפי' לרמוז

דהע"ה לאוריה שילך לביהו והוא לא הלך ועבר על דבריו לזה נקרא מורד במלכות. נמלא דלפי פשט הפסוק נר' שדע"ה חטא בהרתי הן בהרינת אוריה והן במה שלקה בה שבע אשהו. אבל בחושבנ"פ דבריו הג' הנ"ל ליכא עין עליו כלל לא בהרינת אוריה ולא בלקיחה ב"ש. וזהו שבא נתן ואמ"ל דהן אמה דלפי חושבנ"פ ליכא עליך עון לא בהרינת אוריה ולא בלקיחה אשהו. האומנם לפי פשט דברי הפסו' חושב"כ נר' דליכא עון עליך בהרתי ומדוע בזים את דב"ר ה' דב"ר דייקא שהיא רמו לחושב"כ לעשות הרע בעיניו את אוריה החתי הכית בהרז ואת אשהו לקחה לך לאשה. דלפי חושב"כ נר' דיש עליך עון בהרתי וזהו דנקט מדוע בזים את דבר ה' לשון בזיון דבעטוקן דברים אלו נעשה הו' בזיון לדבר ה' היינו חושב"כ :

ובהקדמה הנז"ל דאמירה היא מורה לחושבנ"פ לע"ד יומהק יומר כה"פ שש אנכי על אמרתך וכו' דהנה בש"ס אמרו נועריקון מן ההו' אנכי ה"א אהא נפשאי כתבית יהבית ואיכא מ"ד אנכי אמירה נעימה כתיבה יהיבה. ויש לומר ולמ"ד אנכי אמירה נעימה כתיבה יהיבה היינו לומר דכתיבת אנכי היא בזה לרמוז על חושבנ"פ שהיא נאמרת בלשון אמירה שהם לריכים לקבלה ג"כ כמורה שככתב מה"ס והוה נועריקון אנכי אמירה נעימה שהיא רמו לחושבנ"פ שהיא מכוונת בשם אמירה. כתיבה יהיבה שגם היא ניהנה להם כחושב"כ ולריכים לקבל חוזה מה"ס אבל למ"ד נועריקון אנכי אהא נפשאי כתבית יהבית אין רמו לחושבנ"פ שקיבלה מה"ס ד"א לחושב"כ. ולמ"ד אנכי אמירה נעימה וכו' שרומז על חושבנ"פ שקיבלה מה"ס יהיה יומר חזוק והימר לרוד הע"ה לבוא בקהל במה שדרשו בחושבנ"פ עמיני ולא עמוניה מואבי ולא מואבית. וז"ש אנכי ר"ל אהני שמה כשתיבת אנכי של עשרת הדברות היא נדרשה בנעריקון נרמזה על אמרתך שהיא על חושבנ"פ דהיינו כמ"ד נועריקון אנכי אמירה נעימה וכו' דגם חושבנ"פ נרמו דקיבלה מה"ס כחושב"כ בזהו שדרשה אני עש ושמה כמולא שלל רב דמוה יהיה לי יומר חזוק דמוהר אני לבוא בקהל במה שדרשו מואבי ולא מואבית דגם דרשה זו נקבלה מסיני :

והנה כבר מודעת זאת מ"ס התוס' ז"ל עמ"ס בג' ויחלבו בהחיה הבר מלמד שכפה עליהם הבר וכו' מכאן מודעה רבא לאורייתא. דפקשו והלא הם מרלונס כבר אמרו נעשה ינשמע. ותי' דמ"ס נו"ג היא על תורה שככתב וכפייית הבר היא היתה על חושבנ"פ. והרשב"א ז"ל עמ"ס בג' מכאן מודע"ר לאורייתא הק' דא"כ למה נענשו ישר' כשחטאו ונחרב כבית מאחר שהם אנוסים בקבלת ההו'. ותי' דהא ד"ל טענת מודעה הוא קודם כניסתם לא"י אבל לאחר שכנעו לא"י ליכא הו טענת מודעה דלא נתן להם את ת"י אלא ע"מ שיקיימו את ההו' כדכתיב ויקן להם ארטה גויים ועמל לאומים ייכשו בעבור יאמרו חוקיו והורומו יגורו. ולפי"ד התוס' דהמודעה היא היתה על חושבנ"פ וכפי"ד הרשב"א ז"ל גם חושבנ"פ כשכנעו לא"י קיבלו אותה מרלונס ובטלה לה טענת מודעה. וכבר אמרנו דחושבנ"פ היא מהכנת בלשון אמירה. וז"ר הפ' ועמידה ליעקב חק לישר' ברית עולם היינו על ההו' וכמ"ס מקודם

לרמוז לו דקן אחת דלה עסקתי בתו' דלא היה לי פולחן דהיינו עבוד במלכותי. אבל מאחר דאני מקיים מצוות הפי' דתי"ז נחשב לי כאלו עסקתי בתו' יומם ולילה ועי"ז יהיה קיום לעולם שאלמלא חו' לא נהקיימו שם"ו. אי"כ הו"ל דקין המליל מווספו של ים דדינא חו' דהרי הלו שלו ולכן אין חשש נול בירי כלל :

וזהו מ"ט יציא לעשו כי ע"כ ראיתי פניך כראות פני אלד"ם ותרנני. היינו לומר כמו דלגבי האל ית' שזה אוחזו לעסוק בתו' יומם ולילה כמשה"כ ובגיה בו יומם ולילה ועכ"ז בשם שאנחנו עסוקים במלאכתנו ואין לנו פנאי ע"י קיום מצוות הפי' נחשב לנו כאלו עסקנו בתו' יומם ולילה. כן ג"כ לגבי דירי ודיך שחלקנו העולמות ולקחת לחלקך העושה' ומהנורף הוא לעסוק בתו' כדי שעי"ז יהיה קיום לעולם ויהיה נחשב לי כמליל מווספו של ים ולא יהיה חשש נול בירי. עכ"ז כשאתי עסוק במלאכתו ואין לי פנאי לעסוק בתו' מוועיל לי במקומה קיום מצוות הפי' ונחשב לי כאילו עסקתי בתו' יומם ולילה ויהיה קיום לעולם והוי דיני כמליל מווספו של ים ולא חו' נול בירי. וז"ל כי ע"כ ראיתי פניך בקיום מצוות הפי' כראות פני אלד"ם במצוה זו ולא חו' נול בירי. חו' כשראה עשו כן שהוא מקיים מצוות הפי' ונחשב לי כאילו עוסק בתו' ומקיים העולם חו' הודק לו לדבריו ואמ"ל אחי יהי לך אשר לך :

נמצינו למדן מכל האמור דבהנחה הפי' נחשב לאדם כאלו עוסק בתו' וכמו שעסק התו' היא סגולה להכניע הילד"ר ואין נמסרים סח"י כמ"ט בראיה יב"ד בראיה לו חו' חבלין כן ג"כ בקיום מצוות הפי' היא סגולה להכניע הילד"ר מאחר דנחשב לו כאלו עוסק בתו'. ולכן כשנעשה האדם בר מצוה כן יג"ש ויום אחד וכל אלו הילד"ס להדריכו בעבודת ה' החילה כל דבר לובש הפי'. שם"י נחשב לו כעוסק בתו' והיא סגולה להכניע הילד"ר. והנה החיד"א ז"ל בם' מראית העין חקר דלכאורה הילד"ר יש לו חוקה בלד"ס נעל גרד ופרץ דהיינו נעל סח"ס האור אחו' שמורות עינו וכתבו ז"ל דלכן נקרא ס"מ שהוא מקור הילד"ר כי מסמח עיני האדם והוא סמוי מן העין ועיניו פקוחות. גרד עשה מחילה בינו לשמים. ופרץ הרבה להשחית י"ג פרעות גי' אחד שנגע ח"ו בכבוד ה'. גם כשחמש בשדה ואלל פירוה כמה שנים והוא נשחמש עין חו"ה נסתכל בנשים ובהבלי העולם. אופן שומעת דברי נרנן ולה"ר ונבלוה הפה ולינטות. ידיו אסורות מלתה לרק. רגלים לרון לרעה ולרקד עם הנשים. פה דובר נבלה ולה"ר. הרי שכינה"ר שמש כל לרכו באיברים דרך השמיש כמה שנים והחזיק חוקה גמורה. אין כהניע האדם ליג"ש בא הילד"ס ומולאו מחוקתו והרבה תי' לאמרו בזה בשם ז"ל. והנה עניא ועיר"א נלע"ד להרץ לחקירה זו ג' תי'. זה יאל ראשונה בהק' מאי דק"ל לדינא דגוי אינו קונה בחוקה. ועיין בם' מקור ברוך פ' וילך דכתב עמ"ס לא התנס אסור לאדם שיאמר כמה נאה גוי זה וכו' דחס על ז' עממין שהם נבאיו ומיליו לאסרו לומר עליהם שום טובה כ"ש על אירעם בעמלק מסיח ומדיה שהחריבו עירנו והשחיתו מקדשנו והגלנו בין כמה זמנים דמגרש גרע ע"ס. נחלא דנס הילד"ר ונודא דליה דמגרש גרעי מנוי אינס בבורח חוקה. ואי"כ בנז"ל האדם ליג"ש שפיר בא הילד"ס ומגרש הילד"ר ונידא דליה וקונה את מקומם

(מח)

אשר צוה יובן כה"פ כי האמר בלצנך רבים הנויים האלה ממני איכה אוכל להורישם לא תירא מהם וכו' חזקו את אשר עשה ה' לא לפרעה וכו' כן יעשה ה' לכל העמים אשר אחס ירא מפניהם. וחזק מדרכני יל"פ כו'. הפי' אלו עפי' הידוע דמה שיאלו ישר' קוה"ז ממל' משום דמשטלד ילחק מניין. והנה חו' זה אי"ש אי אמר' דליק אה"ש"ה את הארץ כהלך שהלך בה לאורכה דערין האצות לא יאלו מכב"ן ודינו כגוי וגוי אי"ק בחוקה ותשיב שפיר אל"ל ומשטלד ילחק מניין. ברם אי אמר' דילאו האבות מכב"ן וקנה אה"ש"ה את הארץ בהילוך כשר' ממילא לא הו"ל אל"ל ולריבים הם ליאשר במלרים פסלום הפ"ש של גזירת וטוע"א ח"ס. ופרעה נכנס בס' זו שאברהם קנה את הארץ כהלך בחוקה דקין ישר' יש להם ולכן לא רצה לשלח את ישר' עד ששלימו הפ"ש במל'. ומש"ה הולך הקב"ה לעשות בהם איחיה ומיפחיתם עד ששלחו אותם דדינא חו' דגוי אינו קונה בחוקה והם דין ב"ג יל וכבר נשלים הזמן. עו"ג מ"ש בנ' בהד"א ד"ק מלך שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו וכ"פ הפוס' הרמב"ם והסו"ר ז"ל. וביראי דזה הדין ה"ד בישר' דאית בתו דין קנין חוקה משא"כ בגוים דגוי ליה ביה דין חוקה כלל. ובז"ו כי האמר בלצנך ר"ל שמה יעלה ע"ד לומר רבים בגוים האלה ממני ומאחר שהם רבים והחזיקו בח"י ז' עממים מפניה ליכא שום תקנה להוליאה מחחי' דדינא הכי חו' מלך שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ואיכה אוכל להורישם. עו"א לא תירא מהם דגבי דידכו לא כן הוא הדין דמאחר דהם גויי הארץ ליק בחוקה כלל. והא לך רחיש גדולה ע"ז מענין יל"מ דעשה הקב"ה שפטים גדולים ואותום ומופתים והוליא ישר' מתוכם וה"ס דאברהם לא קנה הארץ בחוקה דערין ב"ג יל וגויי אי"ק בחוקה ושפיר נשלים הזמן דמשטלד ילחק מנין דבאל"ל כתיב ויהי ערין אל"ל. ולכן גם הגוים ז' עממין היושבים בא"י לא מוועיל להם חוקתם ושפיר יולאה מסח"י דדינא ודינא. וז"ל זכור חזקו את אשר עשה אלד"ים לפרעה ולכל מל' המכות וכו' אשר הוליאך ה"א משם ועיקר פעמא חו' דגויי אינו קונה בחוקה ול"ק אברהם ח"י ושפיר מנין מלידה ילחק וכנ"ל. מזה הפעם בעלמו כן יעשה ה' לכל העמים אשר אחס ירא מפניהם דחוקה שלהם מנן שו"א ושפיר היא יולאה מסח"י :

ועפ"י דרכיו הו"ל יובן בנז"ל דהפסוק הוא בא לרמוז על הא"ש הישראלי דקין. שכל לכלל שנים ונעשה בן יג"ש ויום אחד דבוא יבוא ברינה הילד"ס לגרש הילד"ר ונודא דליה מאת האדם ולירש מקומם ולהוליאם מחוקתם. והוי כי האמר בלצנך רבים בגוים האלה ממני שהם ילד"ר וגו"ד והחזיקו בי. מעשה איכה אוכל להורישם עכשיו בביאה הילד"ס ולהורישם מתקומם ולהוליאם מחוקתם. עו"א לא תירא מהם דחוקתם לא חשיבא חוקה כלל דמאחר שנתשבים בגויי הארץ וגרעי מליהו דינא חו' דגויי אי"ק בחוקה. ורחיש גדולה ע"ז מענין יל"מ דמכות מינה דליה חוקה לגוי וכו' כנז"ל. ואי"כ שפיר מלי בביאה הילד"ס לגרשם והוי זכור חזקו את אשר עשה ה' לפרעה וכו' כנ"ל :

ובז"ו ג"כ כה"פ כפי' שופטים כי הלא למלתמה על אויביך ורחים סוס ורכב עם רב מתך לא תירא מהם כי ה' אתך המלך מארמ"ל. והיה בקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ויבדק אל הפס ויאמר אליהם שמע ישראל אחס קרבים היום למלחמה על

נקמה בחוקה כלל דלענין זה לא חשיב בקרקע אלא כמטלטלין והמט' אינם נקיים בחוקה. דבזה יתירין ענין פרעה הא דלא זכה ביש'ר' מדין חוקה ה"ט דחשיבי כמטלטלין והמט' אין נקיים בחוקה. ובסבי' חתמה לן ג"כ הא דלא זכו המלאכים בחורה מדינא דב"מ דמו שכן עשו עניה זאת הם וחמרו חנה הורן על השמים. וכל המפ' המה בספרתם האריכו למעניהם לבטל עונתם זאת. ועם האמור יתורן בפשיטות דה"ט דלא זכו בה מדינא דב"מ יתן דהחורה היא כמטלטלין ולא חשיבה בקרקעות ובדרך דמיון בעלמא דימו אוחה המפ' לקרקעות ברה לענין קנין היא חשיבה כמטלטלין וכבר נודע דבמפ' ליכא דב"מ ודמו שכן פסק מרן בש"ס ח"מ ושאר הפו' ז"ל ועיין מה שהארכתי בזה בספרי הקטן ס' שפ"ו ח"מ. לכן לא זכו המלאכים בכו' מדינא דב"מ כ"א ישראל :

דכפירה

יל"פ כה"פ והיה לאות על ידך ולעזרון בן עיניך למען יהיה הודים ה' בפיך כי ב"מ הולידך ממל'. והוא דבכר אמרנו הסגולת קיום מלוח הפי' בבוא האדם ליום י"ג' הוא כדי לגרש ינה"ר וגו' מלוח האדם ודלית ליה להינה"ר חוקה דהאדם ב"מ ולא אישקס לקרקעות כ"א עבד כנעני דוקא כמ"ש התוס' ז"ל. וז"ל והיה לאות על ידך היינו משתגיב לכלל י"ג' שהן חוקים מלוח הפי' סגולתם לגרש הינה"ר ולית ליה חוקה דהאדם הוקס למטלטלין דלית בהו חוקה. דמזה נמשך למען תהיה חורת ה' בפיך דייקא ולא בפי המלאכים דלא זכו בה מדינא דב"מ משום דבמפ' ליה בהו דב"מ. וכ"מ אעיקרא דדינא פרכא מהיכא חסי' דהאדם חשוב כמט' ואין מועיל בו חוקה. לז"א כי ביד חוקה הולידך ה' ממלרים ולא אהניא לכו לפרעה והמונו חוקתם שהחזיקו ביש'ר'. והפעם הוא דדוקא עבד כנעני הוקס לקרקעות משא"כ עם בני ישראל. וז"ל דפרעה הרשע נכנס בדעתו שלא לשלח את ישראל מעצם חוקה שבכר החזיק בהם כדון חוקה שמחזיקים בעבדים. עד שהוליד החל ית' לשלוח ולומר לו דדון חוקה בעבדים זה לא נאמר אלא בעבד כנעני ולא בעמ' ואלו בני כנעני ישראל וליכא דין חוקה בעבד עברי ופרעה הרשע לא אבה שמוע עד ששלח האל אותות ומופסים והולידו משם ב"מ :

באוי

יל"פ כה"פ והיה לאות וכו' למען תהיה חורת ה' בפיך. במש"ר לה' מלל לאברהם ז"ל בדל"ו שח' להא דהי"ה"ע בא לאדם בי"ג' ונכנס בחאמו. של הינה"ר אחר שהחזיק בו י"ג' ואינו מושג להשגת גבולו. הוא מש"ס מור"ס ז"ל בחור"מ כ"י קצ"ו וז"ל ואין לו רשות ליכנס למבוי שיש שם בני אומות דבעל האומות מעבד עלי. ומרן ז"ל כתב רובלין המחזירין בעירות אין בני המדינה יכולין לעבד עליהן. אבל אין קובע מקום ויושבים בו. וכו' ואם היה הוא קובע בכל מקום שירצה וכו'. וז"ל ב"מ מחודש ב' כסב וז"ל מלאחי כחוב בשם א"ז א"ס הוא ס"ח ובני אדם לריבין למורוהו אעפ"י שבה ממלכות אחר וכו' אפי"ה אינם יכולין למחוק בידו ולעבד עליו אע"ג דליכא ס"ח בעיר וכו' ע"כ א"כ כיון שהינה"ע הוא ס"ח וכמו שמשבחו הכתוב ומלא בה איש מסכן ומכס. ועוד דבני אדם לריבין למורוהו להנהגתו להכי אינו יכול הינה"ר למחות בידו ולעבד עליו עב"ד ז"ל. וז"ל והיה לאות ע"י היינו כשהגיע ל"ג' שבו יבוא ברינה הינה"ע אלך תקיים מלוח הפי' דיש בהם סגולה לגרש הינה"ר מאלנך. ואל תהמה

על אויביכם אל ידך לבכס וכו' כי ה"א הולך עמכם להושיע אתכם. שם רמז אל האדם נשיהיה בן י"ג' ומינה הפי' נראשו שנאמר בו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מתדעורולה להקרב אל הינה"ע ולרחק הינה"ר וגו'. וזהו כי הלא למלחמה על אויביך שהם ינה"ר וגו' וראיה סוס דרכב עם רב תמך שהם המקטרגים וחילו ותאמר ביון שהם החזיקו כי איכס אוכל להורישם להלחם עמכם להורישם מחוקתם. לז"א לא פירא מהם כי ה"א עמך בקיפוך מלוח הפי' והוא יליך מהם דלית לכו עטנת חוקה כלל דהרי הם כגוי דאי"ק בחוקה. וראיה לזה ענין י"ג' וזהו המעלך מאר"מ. והיה בקרבכם אל המלחמה על הינה"ר וגו' או וגם הכתוב הוא ינה"ע ודבר אל העם הם איבריו של אדם וחומר אליהם שמת ישר' אחס קרבים היום בן י"ג' למלחמה על אויביכם אל ידך לבכס אל תראו וכו' כי ה"א הולך עמכם ע"י קיום מלוח הפי' שגורה שבינמו ית' עליכם והוא נלחם לכם להושיע אתכם מח"מ :

עוד י' למרן ח"י ב' להקפירה הנו' למה דאין חוקה הינה"ר חשיבה חוקה. הוא עפ"י מה שח"י רז"ל לז"מ קוה"ו משום דק"ל הקדש משקיע מדי ששבד וריון שקבלו עליהם ישר' לקבל על ההו' והמלוח פי"ו ה"ל גופס קדוש והקדש זה הפקיע מדי ששבד מלרים. וה"נ בענין חוקה הינה"ר כיון שהאדם מ"י החו' והמלוח ובפרט ע"י מלוח הפי' נחשב לו כאלו עסק בחו' וחרטו טובות בידו נעשה גופו קדוש לה' משפח און לינה"ר שום עונת לומר דהאדם משוועד לו מדין חוקה דהקדש משקיע מדי ששבד. אשר בזה יל"פ כה"פ ולא סתורו אחרי לבכס ואחרי עיניכם וכו' למען תזכרו ופשיטתם אי"כ מלוחי והייחס קדושים לאלדיכם ה"י ה"א אשר הולאחי אתכם מאר"מ וכו'. דהכו' נמשך אל האמור וז"ל ולא סתורו אחרי לבכס שכלכו אחר עלה הינה"ר מעצם דבכר החזיק בהם חוקה גמורה ואין יכול הינה"ע להוליאו מחוקתו לכן הלכו אחריו ופשיטו מה שחללו. אלא למען תזכרו ופשיטתם אי"כ מלוחי שפקנו כל מנמהכס וזמנשו כל ענדיקי ללכת אחר עלה הינה"ע ותקיימו החו' והמלוח. יתן ידיעה תהיה לכם דמשני פעמים אין חוקה הינה"ר חוקה. זה ילא ראשונה והייחס קדושים לאלדיכם ר"ל עפ"י קיום המלוח ועסק החו' יהיה גופכם קדוש וזהו חילולו מח"מ דהקדש משקיע מדי ששבד. זאת ועוד אחרת ה"י ה"א אשר הינאחי אתכם מאר"מ מעטם שאמרנו לעיל דאי"הינה מוחזקת מאבותינו דל"ק אה"ש בחוקה דגוי אי"ק בחוקה ומשיבה אל"ל ומטולד ילחך מניקן. אי"כ מד"ש ינה"ר דגרע עגוי ודאי אי"ק בחוקה ופענחו בעילה ונבטלת לא שריא ול"ק :

עוד י' למרן ח"י ג' להקפירה הנו' עפ"י מ"ש בש"ס

קידושין רס"ו בשטר מלן דעבד עברי נקנה בו אחר רב אחא בר יעקב אמר קרא לא תלא כלאה בעבדים אבל נקנית היא בקנין עבדים ומאי ניהו שטר. ואימא אבל נקנית היא בקנין עבדים ומאי ניהו חוקה אחר קרא והתמלחם אהם לבכס אחריכס לרשת אחוזה אוחס בחוקה ולא אחר בחוקה. ועיין שם בד"ו דעל מה שפירש"י ז"ל אדם הוקס לקרקעות דכתוב והתמלחם אוחס לרשה אחוזה הקפו התוס' עליו דההוא קרא בעבדים כתיב אבל בן חורין לא איחזקו וכו' ע"ש. דכפ"ו נר' דס"ל דלא הוקס אדם ב"מ לקרקעות לענין קנין חוקה דבן חורין אינו נקנה בחוקה. משמה אורא לה הקפירה הנו' דב"מ אינו

הממה על החפץ לדרך אחר שיש לו כמה שנים הילכה וכחזיק הוא בא הילכה עשיו ונכנס בהמומו. יען שהוא חכם ולרובין לחורמו להנהגתו ליכא קפידא בזה משום השגת נבול כלל. וזהו והיה לאות וכו' למען מהיה תורה בפיך :

דרוש לכבוד אב ואם.

איתא בגמרא וזיל ברוך אמה בביאך וברוך אמה בצאתך. ברוך אמה בביאך לעולם וברוך אמה בצאתך סג העולם. אמר רבי ברכיה כתיב עת ללדת ועת למות ובי אין אני יודעין שעת היא שאדם נולד ועת היא שאדם מת. אלא אישיר אדם ישעה מיתתו בעת לידתו מה בשעת לידתו נקי אף בשעת מיתתו נקי הוי ברוך אמה בביאך וברוך אמה בצאתך. ע"כ :

ידי כהרימי קולי ואקרא אלה הדברים מגיד מילידי. אנוי אדבר אדברה בלך רוחי על הראשונים אחתו מנשפדים. למן היום אשר ברא אלדיים אדם על הארץ ראש היולדים. אדם קדמא הוא היה גרמא בנזקין חבילין ומטיקין על מלות ומרוכיס. דין בית גרמא גזירה שומדח לעומתו וערפל חטולמו יסתר אים במהמרים. לו יחיה גבר אלפין עיני עידן ועידתין סוף אדם למות יש עליו עוררין. קטון וגדול שם הוא זקנים עם נערים. ככל שו זליעוריהם. המה מלביהם שריהם בסקירה אחת הם נסקרים. כל יושבי תבל ושוכני ארץ יבואו כחמתייות הארץ אז ירדו ללערים. גבר מזה יגדר מזה ויכסוהו בעפר. והלכן כהנהגה על לוח לבי על כרעיו ועל קרבו ארץ מאפיליה ללמות ולא סדרים. אך בשרו עליו יבאכ ונפשו עליו תאכל נפש גם נדה לעפק **אבי** :

ידי כי החל האדם לרוב אזיל בתר רובא אחייה רובא רובא כי ירבה כבוד ביומו. וילך שובב דדרך לבו אים לכלפי מקניה מיטב כרמו ומיטב שדוה ילא אדם לפשולו ולטבודתו. ויפן כה וכה מענין לענין לקנות לו זקנה וקנין ויכן לו בית הבית בהבנתו. ביקש לישב בשלוח הכוונ בקר ושחוט לאן כל היום ההלוח האוה לאכול ולשנוב ולמכסה עתיק דבר בעתו. ונפשו אוהה ויפן כלים מכלים שונים כלי חמודות עשר ידוה ויכי בשלם סוכו ומעונתו. ולא ידע כי חסיד יבואו החטיף שיטך בו ואינו מיטה שיחא העובר לרתו. היום כאן ומחר בקבר יעוף בלי אבר ימיו כלל עובר כלל כנמותו. פתאום יבוא אידו אדם הן אדם מת וחלי חמותו אן בידו הלא רוחו ישוב לאדמתו. יאכב על עפר הכל היה הן העפר והכל שב אל העפר שם הוא מיתוה שם תהא קבורתו. כפישוע ידיים ורגלים ממחטים ועד ירכיס ילא נקי מנכסיו נקי יהיה מציאו. הן אלה קלות דרכי בני אדם האוכלים למעדים ומשמה שמים האומרים לען **אבי** :

ידי אחרי מות והוא מושלך מתחת לארץ בעיד קבר' ארץ וקאי בדוכתא לנישא, ויבוא

אליו רב החובל וישמע אה הקול מדבר אליו קול לי קול אליו קול לוחא במקל ורעופה. הנה ה' אנוש דאחי משיפה סרוחה הלועטה והעידחה מצני כריעה. על מי בעתה כי מרדת טול לך מה שבחרת כי הוספת על השמועה לעשים הוטה. לכן לפי היבנתך היא שימאין שיווד על פי מידותיו כך מטיבה כך מריעה. מרעה אל רעה ילא ז' עידין יחלפון עלוהי אידו ואידו הדא מידה היא ישלם ה' לעושי הרעה. והוא סובל שונשים מרים וקשים ע"כ פשיעה ופשיעה. אין חמלה ואין חנינה אוי להם לזריות מעלבוניה כל שהחילמו בפשיעה. ולא עוד אלא שנהפכה שלייתו על פניו ונצטו מלפניו וגם אה הדרעה. וירוס תולעים ויבאש יורדות אל חדרי בטן ויאכלו וישצטו ון' אדם תולעה. וקשה רמה למת כחמס בצער החי והוא מלעק אבי **אבי** :

ידי אים אחד מן הכמתיים הוא אים הכינים מתהלך בהמומו. אשר לא הלך חסדים ולא פנה אל רהבים ושטי קרא הכנה ושנה הכנה לכל אשר יבטא דברים העומדים ברומו. גרים באורייהא הגירא חיבטיא קרא חיבטיא סברא קול וסובר' עמו. ואשר ל' עוב עשה בעמיו כל ימי עלומיו דבר יום ביומו. כל ימי לבאו הולך מישרים וישה לו הדריס מירא ה' וחושבי שמו. ודרך עשים יפה זה תקנה קיינו ומחל על עלבוט המכיר את מקומו. מזהה לחיבייא דמוכח לבו במילי ומתקן אה קלקולו מוכיח לרשע מוט. רוזף זקנה ומסד כנפשו ומאודו עושה חסד לאלפים כפי אשר חשיג ידו דורש טוב לעמו. אויב את הבכריות ומקרבן להורה ליאודים הוא אויב לאים אשר אלה לוי'מטה לבכרו ברוך שכנה לו בעולמו. בדין הוא שיכול שכרו מלמד שטשאין פנים לדור בעבורו וא"כ המלך מלכו ש"ע שאל בשלמו. הגה כי יבירך גבר מעם ה' אלדי **אבי** :

ידי אחרי כן צבוא יום הפקודה כי כך המידה לך נא ראה הלא היא כסובה ואין מיד מליל אמר רחמנא אחד חכם ואחד רשע ואחד הם הדי זה עשון לינה כך עלה במחשבה. הכל נסקרין בסקירה אחת וצאו במערה לורים אל הארץ מתחת אל סוך רחובה. האומנס צוהה מדע לא שו בשעוריהם כי הכה הרשעים בחשך ידמו שבת אלוד עליהם דכילין לבו בקצה רכה. נידוין ביסוקין קשים ומרים מי המרים המאחרים ניהגס פחוה להם מתחתם לכן הרתיבה. אך לדיקים יש בהם דין חלוק'ה מיהתם בנשיקה דמשחל ביחא מחלבה. ויסעו מתחת סעו המה למטהוה יובילנכ בשמתות לעלות במרכבה. לחמות בטטס ה' ולבקר בהיכלו כי יקחנו אל גבול זקן ויובש בישיבה. ניזון בזרוע לא בהיה לאיסתכולי דבשא ליה עבדי ליה מרובה מידה טובה. והיה בלאקו ג' כמות של מלה"ש יולאין לקראתו אומרים לפניו קדוש אשרי יולדוה מוזמן הוא לחיי העולם הבא. לרשה משכנות ל' לו בין ההרסים המתקדשים והמטקרים גיל יגיל **אבי** :

ידי אחרי הדברים האלה אנדה ואדברה בקול חר ולב שוממר אדברה בלך רוחי. הדור אחס ראו חזו מאי דקמן רשאו אשר טמן יערוף כמטר לקחי. את בלך במדבר על דברי הכליות השכלות